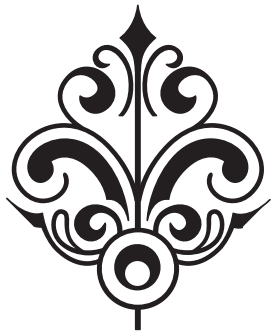
О, синко!

(наставления)

Имам Мухаммед Газали

О, синко!
(наставления)

Имам Мухаммед Газали

Editör - Musahhih
Ercan Bozoğlu

Sayfa Düzeni - Grafik Tasarım
Ahmet Düzelten - Ahmet Katmerlikaya
Mustafa Bektaş - Murat Dirlik

1. Baskı : Eylül 2020

Hakikat Kitapevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 Fatih / İstanbul
www.**hakikatkitabevi.**com

www.**hakikatbooks**.com
info@hakikatbooks.com

Веднъж един от учениците на великия имам – който му служил дълги години и научил всички знания от него – си помислил: "Търпях трудности години наред и усвоих много неща. Чудя се коя част от цялото това знание е най-необходимо и полезно за мене? Кое от тях ще дойде да ме спаси в отвъдното; кое ще ми бъде спътник в гроба, във време, когато всички приятели ще ме оставят сам; кое знание ще ме спаси в Съдния ден, когато майките ще бягат от децата си, братя от братя, приятели от приятели, т.е., когато всички ще търсят начини да спасят себе си? И кое е това знание, което не е нужно нито за земния, нито за отвъдния живот? Искам да ги узная и да страня от тях, защото нашият Пророк "салляллаху алейхи ве селлем" е казал: **"**Нека Аллаху теаля да ни опази от учене на безполезно знание**;** от сърце**,** което не се бои от Него**;** от нефс**,** който не се насища на земно**;** от очи**,** които не плачат за Него и от молитва**,** която не заслужава да бъде приета.**"** След като размислил дълго време върху този хадис-и шериф – и, за да разреши своя казус, – той написал писмо до Худжет-ул-ислям имам Газали (неговия учител) "нека Аллаху теаля да изпълни гроба му с нур". Помолил своя учител да отправи ду'а за него и добавил: "Въпреки че отговорът на въпроса се съдържа във вашите книги, като **"**Ихйа-ул-улюм**"**, **"**Кимйа-и се'адет**"**, тефсирите, **"**Хадис-и ерба'ин**"** и **"**Минхадж**"**, ще помоля да ми напишете сбит, ясен и полезен отговор, който ще мога да прочета всяка сутрин и да действам съгласно него."

Худжет-ул-ислям е написал следния ответ и го изпратил:

ФАСЛ

(1) О, любими синко и верни приятелю! Нека Аллаху теаля да те дари с дълъг живот и да те благослови да го прекараш в ибадети и по посочен от Него път! Всички наставления са взети от нашия Пророк Мухаммед "салляллаху алейхи ве селлем". Всяко наставление, което не идва от него, няма да бъде от полза никому. Ако не си приел някое от тези съвети, които са пръснати по целия свят, то защо си останал с мен толкова години?

(2) Едно от наставленията на нашия Пророк "салляллаху алейхи ве селлем", което е разпространено по цял свят, гласи: **"**Признакът**,** че Аллаху теаля няма да прояви милост към един раб (ще се отнесе с гняв към него и ще го накаже)**,** е заниманието на този раб с безполезни неща (пилеене на време с неща, които нямат полза нито за земния, нито за отвъдния живот). Ако човек прекара един час от своя живот във вършене на нехаресано от Аллаху теаля дело**,** то каквато и скръб да прояви**,** няма да е прекалил. Ако човек е преминал четиридесетте си години и неговите севаби не са станали повече от греховете му – нека да се готви за Ада.**"**

(3) Този съвет би бил достатъчен за тези, които разбират смисъла на въпросния хадис-и шериф.

(4) Съвети лесно се дават, но трудно се приемат, защото наставленията са горчиви, а харамите са сладки за онези, които следват нефса и тичат след земни удоволствия. Ето защо в Коран-и керим Аллаху теаля по смисъл се казва: **"**Воювайте с неверниците! Войната е горчива и неприятна за вас. Нещата**,** които ви се струват трудни**,** т.е. заповедите на Аллаху теаля**,** са полезни за вас. Нещата**,** които ви се струват добри и любими**,** т.е. харамите**,** са вредни и лоши за вас. Аллаху теаля знае добрите неща**,** вие не знаете.**"** Съветите няма да имат ефект върху хора като теб, които учат безполезни неща – наречени знания и скрити зад маската на науката – без да мислят за ахиретския живот. Правят го само за демонстриране на превъзходство над другите и печелене на светски облаги, вместо да учат знание, за да бъдат полезни за себе си и за другите в този и отвъдния живот. Мислиш, че знание, което не се практикува, ще може да спаси човека. Мислиш, че след като си го научил, ще бъдеш спасен без да го приложиш на практика. Това е много странно, защото един учен човек би трябвало вече да е проумял, че знание, което не се прилага, ще донесе вреда за него в Съдния живот,

защото той няма да е в състояние да каже, че не е знаел. Не си ли чувал и за този хадис-и шериф на нашия Пророк "салляллаху алейхи ве селлем", в който се казва: **"**В Съдния ден – без съмнение – най-силното мъчение ще е за онзи учен**,** който не се е възползвал от своето знание.**"** Един от нашите големци "рахметуллахи алейх" е сънувал Джунейд Багдади "каддесаллаху рухах" и го попитал за неговото състояние в ахирета. Джунейд е отговорил: "Всички мои знания за захир и батън си отидоха; на помощ ми се притече само един двурекятов нощен намаз."

(5) Не бъди нехаен в поклоненията! Не забравяй състоянията и знанията, отнасящи се до сърцето! С други думи, нека твоите дела да бъдат съгласувани със знанието, а състоянията – с тасаввуфа.

Трябва добре да проумееш, че знанието няма да спаси човека, освен ако не бъде приложено на практика, и нека да ти обясня това с един пример: Да предположим, че един въоръжен мъж – в някаква планинска местност – изневиделица среща лъв. Без значение колко смел и сръчен в боравенето със саби и ножове е той, би ли могъл да се спаси от лъва без да използва своите оръжия? Разбира се, че не може – както и ти знаеш! Поради същата причина, без значение колко голям учен е даден човек, неговите познания няма да му бъдат от полза ако не действа съгласно тях. Нека да ти дам още един пример: Ако един лекар се разболее и диагностира болестта си, и знае за начина на лечение и неговата висока ефективност, тази негова компетентност – както и ти се досещаш – няма да го излекува, освен ако не използва лекарството. Както е казал един поет:

Може да си подготвил лекарство хиляди литри**,**

но – без да си ги изпил – не би се спасил от болести!

Колкото и учен да е даден човек, колкото и книги да е прочел – освен ако не ги приложи, – полза няма!

(6) Ако не спечелиш милостта на Аллаху теаля чрез правене на обичаните от него добрини, не би постигнал Неговото състрадание. В едно знамение на Коран-и керим по смисъл се казва: **"**Човек постига щастие (блага) само с работа и правене на поклонения.**"** Ако някой се осмели да заяви, че това знамение е било заменено с друго, то нека Аллах да го погуби! Ако твърди, че то е било заменено, то какво ще каже за следните знамения със смисъл:

"Нека тези**,** които искат да постигнат милостта на Аллаху теаля**,** да изпълнят Неговите заповеди!**"**

“Те ще получат отплатата за това**,** което са вършели в света.**”**

“Тези**,** които са повярвали**,** вършат поклонения и избягват харамите**,** без съмнение ще влязат в Дженнетите**,** ще постигнат благословии.**”**

“Раят е само за тези**,** които вярват и вършат ибадети.**”**

“Тези**,** които се подчиняват на Аллаху теаля и на Неговите пророци**,** ще имат дял от благословиите**,** които ще бъдат дадени в отвъдното на пророците**,** съддъците**,** шехидите и праведните мюсюлмани.**”**

Пейгамберът ни “салляллаху алейхи ве селлем” е казал: **“**Ислямът е основан върху пет неща**:** Първото е да се повярва в Аллаху теаля и във факта**,** че Мухаммед **“**алейхисселям**”** е Негов пророк**;** второто е да се изпълни ежедневен петкратен намаз**;** третото е да се даде една четиридесета от имота – веднъж годишно – като зекят за мюсюлманите**;** четвъртото е да се държи ежедневен орудж в месец рамазан**;** петото е да се отиде в Мека и изпълни хадж веднъж в живота.**”** В друг хадис-и шериф се казва: **“**Иман означава да се повярва от сърце в шест неща и да се изрази тази вяра с език**,** и да се харесват заповедите на Аллаху теаля.**”** С приемане на тези факти и словесно изразяване на това се появява вярата, а с изпълняването на поклоненията тя се усилва (затвърждава). Имам а’зам Ебу Ханифе “рахметуллахи алейх [80-150] – водачът на ехли суннет и най-големият учен в ислямската религия – е казал следните неща в своето завещание: “Иман е да се вярва със сърце и да се потвърждава с език.” Доказателствата, които разкриват необходимостта от изпълняване на поклонения, са толкова многобройни. Но какво мога да сторя аз при условие, че ти спиш дълбок сън! Ако от всички тези мои изказвания си заключил, че хората ще влязат в Рая чрез своите дела, а не чрез милостта и благословията на Аллаху теаля, то изобщо не си ме разбрал. Искам да кажа, че хората ще влязат в Дженнета чрез благословията на Аллаху теаля, но ако човек не се подготви за постигане на милостта на Аллаху теаля и не я заслужи чрез подчинение и поклонение, той няма да може да я привлече към себе си. Ето защо в едно знамение по смисъл се казва: **“**Моята милост е за мухсините**,** т.е. за тези**,** които приемат Моите заповеди и им се подчиняват.**”** Никой не може да влезе в Дженнета, освен ако не бъде застигнат от милостта на Аллаху теаля. Ако се каже, че в Дженнета се влиза само с вяра – да, така е, но това ще стане след като се преминат много опасности. Човек, който не се е преселил в отвъдното с вяра, няма да влезе в Рая. Въвеждането в Дженнета изисква преселение в отвъдното с вяра и преминаване на другите опасности. И ако това ста-

не, човек ще постигне само най-ниската степен на Рая.

(7) Трябва ясно да проумееш, че без да вървиш по пътя на религията, не може да спечелиш севаб! Един от израилтяните е прекарал дълги години в поклонения. Аллаху теаля е пожелал да покаже неговите служения пред Своите ангели и изпратил едно меляике при него, за да го запита: "Колко време смяташ да продължиш така? Не си ли заслужил още Дженнета?" Човекът е отвърнал: "Моето задължение е да рабувам (да служа и да се подчинявам). Аллаху теаля е Този, който дава заповедите." Чувайки този ответ, ангелът рекъл: "О, Господи! Ти си Всезнаещият. Ти дочу какво отговори Твоят раб." В един хадис-и кудси се казва: **"**Този Мой раб**,** наред със своята смиреност**,** не се отвръща от Нас**,** и тъй като Ние сме щедри и състрадателни**,** без съмнение не ще го оставим. О**,** ангели! Бъдете свидетели**,** че Аз го опростих!**"**

(8) Виж какво казва нашият Пророк "салляллаху алейхи ве селлем": **"**Подложете се на равносметка (в земния живот)**,** преди да са ви подложили (в отвъдното)**!"** Али Муртеза "радияллаху анх" е казал: "Самозаблуждава се онзи човек, който очаква да влезе в Рая, без да е положил усилие. А онзи – който казва, че ще постигне Рая с дела – трябва да се нарами с трудностите, които ще срещне при тяхното изпълнение." Хасен Басри "рахметуллахи алейх", един от възпитаниците на хазрети Али "радияллаху анх", е казал: "Голям грях е да се иска Дженнет от Аллаху теаля, без да се вършат необходимите поклонения." Един от нашите големци е казал: "Човек, който е извлякъл полза от своето знание, не престава да върши поклонения, а престава да мисли за севаба, който ще спечели от тях!" Пророкът ни "салляллаху алейхи ве селлем" е казал: **"**Разумният човек смазва нефса и работи за потребните в ахирета неща**,** а простият тича след желанията на нефса и моли Аллаху теаля да го въведе в Дженнета.**"**

(9) Ти пожертва много нощи в името на знанието и четенето на книги, и стори харам за себе си сладкия сън. Не разбирам, защо съсипа себе си толкова много? Ако си го направил, за да трупаш светски блага, за слава и високи постове, или за изтъкване на превъзходство сред мюсюлманите, горко ти! Направил си голяма грешка и си се хвърлил в мъчение! Но ако целта ти е била да помагаш на исляма и религията на Мухаммед "алейхисселям", и да пречистиш морала и укротиш нефса си, колко добре си постъпил и колко красиво и вечно бъдеще си подготвил за себе си! Да си подготвиш бъдеще означава да постигнеш вечно щастие. Двустишие:

Безсънните нощи, които не са за Тебе, са безсмислени,
Риданията заради раздялата с други са безсмислени.

(10) Живей както щеш, но няма да е за дълго и несъмнено ще умреш. Ще се разделиш с насладите, за които си мислел денонощно, и за които си се държал здраво. Каквото и да заобичаш тук, знай, че ще се сбогуваш с него! Върши каквото можеш, но не забравяй, че ще бъдеш подложен на равносметка за всички дела!

(11) Човек ще е пропилее своето време ако се опита да разбере условията на вярата чрез разума; спори с неверниците и невежите и се бори с техните изопачени виждания; полага усилие за печелене на пари, преди да е научил Коран-и керим, намаз, абдест, орудж, фарз и халял; усъвършенства в медицината, инженерството, литературата и правото с цел да печели пари повече от останалите.

Кълна се в Аллаху теаля, че в Евангелието на Иса "алейхисселям" прочетох да пише: "От поставянето на човека в ковчега до спускането в гроба, Аллаху теаля задава четиридесет въпроса. Първият от тях е: "О, рабе Мой! Приживе ти винаги се украсяваше за земния живот, научаваше много неща, за да те харесват и уважават. Положи ли същото старание и за научаване на Моите заповеди, изпълнява ли исканите и отбягва ли забранените от Мен неща?"

(12) Аллаху теаля ежедневно те пита: "Защо полагаш толкова много усилия заради другите? Не виждаш ли, че ти – от глава до пети – си покрит с Моите добрини и благословии?" Ала ти не чуваш, защото – подобно на дете, което е твърде зает в своята игра, за да вижда това, което се случва наоколо, – си станал глух и сляп заради светските удоволствия и желания на нефса!

(13) Лудост е да се учи знание и да не се извлича полза от него. Също толкова погрешно и неприемливо е да се вършат поклонения, без да се има знание за тяхното изпълнение.

Придобий знание и никога не проявявай небрежност към ибадетите!

В тези две неща се крие спасението от вечния пламък. Знание, което днес не те предпазва от грехове и не те подтиква към поклонение, няма да те спаси и от Ада утре.

Ако не може да спечелиш опрощението на греховете чрез вършене на поклонения, то тогава в Съдния ден, когато ръката и езикът ти ще изпаднат в немощ, ще бъдеш един от онези, които ще кажат: "О, Господи! Върни ни обратно на земята, ние ще прекараме целия си живот

в служене!" Ала на теб ще ти бъде отговорено "О, глупако! Ти дойде оттам!"

(14) Трябва да работиш усилено, да се противиш на своя нефс (който е враг на Аллаху теаля) и да се готвиш, като винаги мислиш, че се в гроба. Тези, които са отишли в отвъдното преди теб, любопитстват кога и в какво състояние ще се присъединиш към тях. Съвземи се и не тръгвай за там без провизии! Ебу Бекр Съддък "радияллаху анх" е казал: "Човешкото тяло е или като птича клетка, при чието отваряне птичката намира спасение и отлита, или е като обор, при чието отваряне животното излиза да носи товар. Помисли! Кое от тези състояния отговоря на твоето? Ако си като птичата клетка, ще отлетиш и ще се извисиш, веднага щом като ти бъде казано: "Върни се при Господа!" В един хадис-и шериф е казано, че при смъртта на Сад бин Муаз "радияллаху анх" е потрепнал Аршът. Ако – Аллах да пази – приличаш на обор, т.е. ако си от хората, за които Аллаху теаля казва: **"**Тъй като не мислят за нещата**,** на които ще бъдат подложени**,** те са като животни**,** или по-скоро те са по-низки от тях.**"**, не се съмнявай, че от твоя дом директно ще отидеш в Ада. Един ден Хасен Басри "рахметуллахи алейх" е взел чаша студен шербет и неочаквано припаднал, изпускайки чашата. Щом се съвзел го попитали за причината, при което той отвърнал: "Изгубих съзнание от страх, когато си спомних как горящите в Ада молят своите приятели в Рая с думите: **"**Дайте ни малко от дженнетските води**,** от които пиете!**"**

(15) Ако знанието – само по себе си – беше достатъчно и нямаше нужда от поклонения, то призори нямаше да се казва: "Няма ли кой да се помоли, да иска, че да му дам? Няма ли покайващ се – да му простя?" Един ден Абдуллах ибни Омер от Есхаб-и кирам е бил похвален в присъствието на Пророка "салляллаху алейхи ве селлем". Расулюллах е казал: **"**Ако добрите хора бяха кланяли техеджуд (намаз през нощта)**,** щеше да е още по-добре.**"** В някой друг ден е казал на един от своите сподвижници: **"**О… Недей да спиш твърде много! Дългото спане през нощта кара човек да изпадне в нужда в Съдния ден.**"**

(16) Знамението по смисъл: **"**Извършвай техеджуд през нощта!**"** е заповед, а знамението със смисъл **"**Прави истигфар по време на сехер (времето преди имсак)!**"** е шукр, благодарност. С други думи, Аллаху теаля хвали правещите истигфар. Онези, които правят истигфар на сехер, ще постигнат севаба на зикир. Нашият Пророк "салляллаху алейхи ве селлем" е казал: **"**Аллаху теаля обича три вида гласове**:** гласове-

те на тези**,** които четат (или рецитират) Коран-и керим почтително и с теджвид**;** гласовете на онези**,** които правят истигфар на сехер**;** и гласовете на онези**,** които правят зикир на Аллаху теаля.**”** Суфян Севри “рахметуллахи алейх” [95-161, Басра] е казал: “Аллаху теаля сторва да подухне вятър, който се смесва с гласовете на онези, които правят истигфар и зикир.” Друг пък е рекъл: “Всяка вечер гласът, който казва: “Няма ли поклонници на Аллаху теаля, нека да станат!” изпълва цялата Вселена. Абидите се изправят и отслужват поклонения до сехер. Когато времето на сехер настъпи, гласът казва: “Няма ли покайващи се?” Тези хора, които ще се покаят, стават и правят истигфар. Когато настане зората и дойде време за сутрешен намаз, гласът казва: “Няма ли кой – сред нехайниците – да стане?”, при което и тези хора стават, подобно на мъртъвци, ставащи от техните гробове.”

(17) Люкман Хаким “рахметуллахи теаля алейх” е давал следното наставление на своя син: “Синко, не прави така, че петелът да се окаже по-мъдър от тебе, защото всяка сутрин той прави зикир и тесбих, а ти спиш!” Много уместно е за този случай следното стихче:

Гълъб**,** кацнал на клон**,** в тъмата на нощта**,**
превъзнася Аллаху теаля звънливо**,** а аз… спя!
Ако бях влюбен и аз – урок за мен е нека това –
още преди гълъба щях да заридая през нощта!

(18) Чрез даване на съвети се цели да се обясни какво означава да се служи и подчинява на Аллаху теаля. Да се служи и изпълнява поклонение означава да се следва нашият пророк Мухаммед “алейхисселям”, с други думи, да се адаптират всички слова и дела към неговите заповеди и забрани. Трябва да проумееш много добре, че ако делата, които си извършил с намерение за ибадет, не са били по негова заповед, няма да станат ибадети, а ще се превърнат в грехове. Това е така дори да става въпрос за намаз и орудж. Както знаеш, грехота (израз на непокорство) е да се говее в първия ден на рамазан байрама или през четирите дни на курбан байрама, макар оруджът да е вид ибадет. Когато той бъде извършен противно на заповедта, става грях. Грях е и да се изпълнява намаз с дрехи или на място, узурпирани от другите. Въпреки че намазът е поклонение, той се превръща в израз на неподчинение, когато не се изпълнява в съответствие със заповедта (на исляма). По аналогичен начин, да се играе и забавлява с момиче, което е станало жена за съответния мъж чрез никях (брак), става вид поклонение и носи севаб. Наградата за това дело е посочена в благо-

словен хадис, макар то да е игра и забавление. То носи севаб, защото е извършено по заповед. Както се вижда, думата поклонение не означава само намаз или орудж. Да се прави ибадет означава да се подчинява на заповедите на исляма, защото намазът и оруджът се превръщат в ибадети, когато са съгласувани с религията.

(19) Следователно, адаптирай всички свои дела и думи на исляма, защото всички знания и усилия, които са в противовес с исляма, отклоняват от правилния път и отдалечават от Аллаху теаля. Това е причината, поради която нашият Пророк "салляллаху алейхи ве селлем" е отменил старите учения и обичаи. Следователно човек не бива да отваря уста без разрешението на исляма и осъзнай добре, че пътят на Аллаху теаля не може да бъде извървян със знанията, които си придобил ти. Трябва да знаеш – също толкова добре, – че този път не може да бъде следван и чрез словата на онези, които се кичат с имена като суфии и твърдят, че са по пътя на големците в тасаввуфа, чиито слова не проумяват или тълкуват в противовес с исляма. Само онези, които се борят със своя нефс, могат да последват този път. Само с думи не става! Желанията и страстите на нефса не бива да преливат границите на исляма. Слова и познания, които нямат място в исляма, и нехайното сърце, потопено в страсти, са от признаците на предстоящ лош край и голяма беда.

(20) Питате неща, които нито могат да бъдат обяснени чрез говорене, нито чрез писане. Техните отговори са известни само за тези, които са достигнали до това нива (но не и за другите), защото те могат да бъдат разбрани само чрез опитване (вкусване) от тях. Неща, които могат да бъдат разбрани чрез опитване на техния вкус, не могат да бъдат обяснени или описани чрез говорене или писане. Сладкият, киселият, горчивият и соленият вкус не могат да се опишат чрез думи и писания.

(21) Ако импотентен човек поиска от някой женен да му обясни за сексуалното удоволствие, вторият може да му отговори само така: "Известно ми е, че си импотентен, но не знаех, че си и групав. Тази наслада може да бъде разбрана само чрез опит, а не с думи и писания."

(22) Това бяха част от твоите въпроси. А що се отнася до тези, които могат да бъдат обяснени с думи и писания, то техните отговори са разгледани обстойно в книгите **"**Ихйа-ул-улюм**"**, **"**Кимйа-и се'адет**"** и **"**Минхадж**"**. Прочети ги оттам! Въпреки това ще напиша накратко и тук.

(Въпрос) Ти ме питаш: "Какво най-първо трябва да направи човек,

който иска да следва пътя на Аллаху теаля?" (Отговор) Той – преди всичко – трябва да има чиста вяра, съгласувана с предадените от ехли суннитски учени "рахметуллахи теаля алейхим еджма'ин" знания. След това трябва да изпълни тевбе-и насух (покаяние с обещание за незавръщане към греха); трето, да се прости с всички, на които по някакъв начин е престъпил правата; четвърто, да научи исляма достатъчно добре, че да може да изпълнява заповедите на Аллаху теаля. Не всеки мюсюлманин е длъжен (не е ваджиб) да знае исляма в повече, отколкото му е необходимо. Останалите клонове на знанието трябва да бъдат научени при наличие на нужда. Необходимостта в това отношение варира в зависимост от занаята, професията и образованието. Тази история, която ще предам сега, ще спомогне за по-доброто разбиране на това.

Поучителен разказ**:** Хазрети Шибли "рахметуллахи алейх" [247-334, Багдад] е казал: "Учих при 400 учители и от всички тях научих общо 400 хадис-и шерифа. От тях избрах един и се адаптирах към него – оставяйки другите на една страна, – защото видях, че спасението и вечното щастие са в него и че всички други наставления са концентрирани тук. Избраният от мен хадис-и шериф е следният: Пророкът ни "салляллаху алейхи ве селлем" е казал на един от своите сподвижници: **"**Работи за света толкова**,** колкото ще останеш тук! Работи за ахирета в зависимост от вечния ти престой там! Подчини се на Аллаху теаля толкова**,** колкото се нуждаеш от Него! Върши грехове толкова**,** колкото ще можеш да издържиш на Ада!**"**

(23) Тези хадис-и шерифи показват, че не са ти нужни знания в повече от необходимото, защото тяхното придобиване е фарз-и кифайе, а не фарз-и айн. Други хора са изпълнили тази работа и са те облекчили от тяхното изучаване. Ти би проумял това по-добре ако прочетеш следната история:

Хатим-и Есам [роден в Белх, поч. в Термез през 237 [852] г.] е бил един от учениците на Шакик Белхи [поч. през 147 г.]. Един ден Шакик Белхи го попитал:

- От колко време насам идваш тук и ме слушаш?

- От тридесет години!

- Какво научи от мен за толкова време?

- Научих осем неща!

Шакик премного се разстроил и рекъл:

- Срамота, Хатим! Изхарчих цялото си време за теб, а ти не си се

научил на повече от осем неща!

- Учителю! Това е истината, а и не желая повече! Стига ми това, защото знам много добре, че спасението от беди в този и в отвъдния свят и постигането на вечно щастие ще бъде възможно с тези осем знания.

- Кажи ми, кои са те? Искам да ги узная и аз!

- Първо, аз наблюдавах хората и видях, че всеки си е набелязал някаква цел в живота и повечето от тези обичани неща го придружават до смъртния одър, други до последния дъх, а някои до гроба, след което го оставят в самота и жалко състояние. Никое от тези неща не го придружава в гроба и не споделя неговите страдания. Виждайки този факт, аз размислих и си рекох: "Трябва да избера такъв приятел, че той да дойде с мен в гроба и да ме придружи там." След дълго търсене видях, че няма друг верен приятел като поклоненията, извършени за Аллаху теаля. Аз за другари избрах тях и се захванах здраво за целта.

Чувайки това, Шакик рекъл:

- Много добре си сторил, о, Хатим! Много правилно каза! Искам да разбера и второто нещо, кажи го!

- О, учителю мой! Наблюдавах хората и видях, че всеки тича след своите желания, удоволствия и страсти на нефса. Това ми напомни за един свещен айет, в който по смисъл се казва: **"**Без съмнение онези**,** които не се подчиняват на нефса – страхувайки се от Аллаху теаля – ще влязат в Рая.**"** Размислих много и всички мои знания, опит, съзнание и съвест показаха, че Коран-и керим е истина, от край да край, и стигнах до пълна вяра (убеденост) в това. Приемайки моя нефс за враг, аз реших никога повече да не се подвеждам от него и (оттогава насетне) не последвах моите страсти. В крайна сметка аз видях, че нефсът, който бягаше от ибадетите преди, сега започва да тича към послушание и да загърбва своите страсти.

- Нека Аллаху теаля да те дари с добрини! Колко добре си постъпил само! Сега, кажи ми и третото, нека да те изслушам!"

- Видях, че всеки е огорчен от нещо и се старае да трупа земно. Размислих върху значението на един свещен айет, в който се казва: **"**Нищо от земното**,** което пазите**,** няма да остане с вас**;** ще останат само добрините и поклоненията**,** които сте извършили в името на Аллах!**"** и онова от земното, което съм натрупал, го изхарчих по пътя на Аллах и раздадох на бедните, т.е. дадох ги на Аллаху теаля, за да останат вечно с мен!

- Колко добре си постъпил и колко хубаво говориш само! Кажи ми

и четвъртото нещо!

- Погледнах хората и видях, че никой не харесва другия. Открих причината в това, че всеки завижда на другия и е хвърлил око на неговите позиции, имот и знания, и обърнах внимание на смисъла на един свещен айет, в който се казва: **"**Ние разпределихме помежду им препитанията (материални и духовни) в земния живот.**"** Осъзнах, че препитанието на всеки човек, като знание, имот и потомство, е разпределено в изначалността, още преди земята на бъде сътворена, че никой няма сили да промени това, че полагането на усилие е само израз на подчинение към заповедта за работене, че трябва да се работи, за да бъде изпълнено това подчинение, и че завистта – наред с големите вреди, които причинява – е ненужна, и проявих доволство към подялбата на Аллаху теаля и към това, което ми дава след моята работа, и поддържах мирно съжителство с всички мюсюлмани, заобичах всички и всеки заобича мен.

- Колко добре си сторил и колко добре се изразяваш само! Кажи и петото, о, Хатим!

- Погледнах хората и видях, че те търсят честта в ставане на управници и началници, и в изпадане на хората в зависимост от тях и подчинение на техните заповеди, и че онези, които са постигнали това, се хвалят и гордеят с него. Други пък смятат, че честта и ценността са в имота и многобройното потомство, и се хвалят с тях. Една друга група пък смята, че честта се крие в раздаване на имот и пари за увеселяване на хората, и с това неправилно убеждение остават лишени от харчене за неща, които Аллаху теаля е повелил, и се хвалят с това. Аз размислих върху смисъла на свещения айет, в който се казва: **"**Най-честит и ценен сред вас е най-богобоязливият.**"**, и осъзнах, че хората грешат, и избрах за себе си богобоязливостта. За да спечеля прошката и благата на Аллаху теаля, не прекрачих границите на исляма и отбягнах харамите.

- Колко хубаво! Кажи и шестото!

- Видях, че хората, хвърляйки око на имота и позициите на един друг, се разделят на групи и враждуват. Помислих върху смисъла на свещение айет **"**Вашият враг е шейтанът**,** т.е. онези**,** които се стараят да ви отклонят от пътя на Аллах**,** исляма. Приемете тези неща за врагове.**"** Разбрах, че Коран-и керим говори истината и приех за врагове шейтана и другите като него; не се подведох от техните слова и не ги последвах. Не се поклоних на онова, което се покланят те, а се подчи-

них на Аллаховите повели. Не се отделих от пътя, показан от учените на ехли суннет. Повярвах, че това е пътят на спасението. В един свещен айет по смисъл се казва: **"О, синове на Адем! Не се покланяйте на шейтана, той е вашият най-явен враг. Служете на Мен! Само това е пътят на спасението."** Ето защо аз не изслушах онези, които се опитват да подведат мюсюлманите и не се отделих от книгите на ехли суннитските учени, показващи пътя на Мухаммед "алейхисселям".

- Колко добре си постъпил! Кажи и седмото!

- Всеки полага усилие само за ядене, пиене и печелене на пари. Те, за да постигнат това, понасят унижения и вършат забранени и съмнителни неща. Тогава аз помислих върху значението на следния айет **"**На света няма създание**,** чието препитание Аллаху теаля да не изпраща**"** и осъзнах, че без съмнение Коран-и керим е истина и аз съм едно от всички тези творения. Работих, бивайки убеден, че Той ми е обещал да прати препитанието и несъмнено ще го стори.

- Прекрасно! Кажи и осмото!

- Видях, че всеки разчита на нещо или на някого – някои на своето злато, други на своя имот, трети на професия и печалба, а четвърти на пост и позиция, а пети на хора. Помислих за значението на един свещен айет, в който се казва: **"**Аллаху теаля винаги се притичва в помощ на онези**,** които разчитат само на Него.**"**, и винаги във всяко нещо се доверих на Аллаху теаля. Работих и прибягвах до причините, защото това е негова заповед, но исках само от Него.

Шакик, след като изслушал тези слова, рекъл: "О, Хатим! Аллаху теаля да ти помага във всяко дело! Аз погледнах в Тората на Муса "алейхисселям", Евангелието на Иса "алейхисселям", Псалмите на Давуд "алейхисселям" и Фуркана (Корана) на Мухаммед "алейхисселям". Видях, че те се основават на тези осем неща. Онзи, който последва и осемте, ще е последвал и четирите книги."